

ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ

สาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

Factors determining the relationship between Thailand and the People's Republic of China in the Xi Jinping Era

ธโสธร ตูทองคำ¹

Thasothorn Tootongkam

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง บทความวิจัยครั้งนี้มาจากการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง มาจากปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง แบ่งเป็นสองส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่หนึ่ง ปัจจัยภายนอก มาจากความเปลี่ยนแปลงทุกด้านในช่วงทศวรรษที่ 2010 ต่อเนื่องถึง ทศวรรษ 2020 ด้านการเมืองระหว่างประเทศ ที่สำคัญ คือ ความขัดแย้งระหว่าง สหรัฐอเมริกากับจีน ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและการ ต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา การขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีน การถือ กำเนิดของสงครามรัสเซีย-ยูเครน ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศอื่น และ ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองของประเทศทั้งหลายทั่วโลก ด้าน เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ที่สำคัญ คือ ด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ การค้า ระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ การเงินระหว่างประเทศ และความ ช่วยเหลือระหว่างประเทศ กับดักหนี้ (Debt Trap) ด้านสังคมระหว่างประเทศ ที่ สำคัญ คือ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากการ เติบโตของคนรุ่นใหม่และการเป็นสังคมผู้สูงอายุ ส่วนที่สอง ปัจจัยภายใน ด้าน การเมือง จากความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศของไทยที่สลับกันไปมา ระหว่างระบอบประชาธิปไตยกับระบอบอื่น แตกต่างจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มี การปกครองระบอบเผด็จการอำนาจเบ็ดเสร็จนิยม ด้านเศรษฐกิจภายใน จากความ แตกต่างของระบบเศรษฐกิจที่ไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแต่สาธารณรัฐ ประชาชนจีนมีระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบตลาด (market Socialism) และสังคม ภายในที่ไทยและจีนมีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ปัจจัย, ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน, สี่จีนผิง

Abstract

The research article on the factors determining the relationship between Thailand and the People's Republic of China in the Xi Jinping Era aims to study the factors determining the relationship between Thailand and the People's Republic of China in the Xi Jinping Era. This research article is based on qualitative research using document research and interviews to analyze descriptive data.

The results found that the factors determining the relationship between Thailand and the People's Republic of China during the Xi Jinping era came from the factors determining the relationship between Thailand and the People's Republic of China during the Xi Jinping era, which can be divided into two parts: Part 1, external factors resulting from changes in all aspects from the 2010s to the 2020s. In terms of international politics, the most prominent are the conflict between the United States and China, changes in the politics, governance, and foreign affairs of the United States, the expansion of the power of the People's Republic of China, the advent of the Russo-Ukrainian war, political conflicts between other countries, and changes in the politics and governance of countries worldwide. In terms of international economics, the most important factors are international development, international trade, international investment, international finance, international aid,

and the debt trap. In terms of international society, the most important factors are the spread of the coronavirus, social changes from the growth of the new generation, and an aging society. The second part is internal factors. The political aspect arises from the internal political changes in Thailand, which alternate between democracy and other regimes, which differs from the People's Republic of China, which has an authoritarian dictatorship. The internal economic aspect arises from the differences in economic systems, where Thailand has a capitalist economy, while the People's Republic of China has a market socialist economy, and the internal social differences between Thailand and China.

Keywords: Factors, The Relations between Thailand and People's Republic of China, Xi Jinping

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนถือกำเนิดขึ้นนับตั้งแต่ยุคโบราณสมัยเมืองแฉ่งแฉ่ง อาณาจักร แบบจารีต ด้วยการคมนาคมทางบกที่เป็นเส้นทางผ่านดินแดนและพื้นที่ทุรกันดาร ความขัดแย้งที่นำไปสู่สงคราม และโรคภัยไข้เจ็บ ทำให้การติดต่อระหว่างไทยกับจีนเป็นการคมนาคมผ่านเส้นทางทางทะเลเป็นส่วนใหญ่ ก่อให้เกิดการค้าสำเภา (Junk Trade) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีจุดเริ่มต้นจากสมัยสุโขทัยที่ตรงกับสมัยราชวงศ์หยวนหรือมองโกลที่ปกครองจีนก่อให้เกิดระบบบรรณาการ มีการถ่ายทอดการทำขามสังคโลกจากจีน

สู่ไทย การถือกำเนิดของกรุงศรีอยุธยานำไปสู่การสถาปนาความสัมพันธ์กับราชวงศ์หมิงของจีน มีความสัมพันธ์ผ่านการค้าสำเภาตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยาว่าสี่ร้อยปี มีชาวจีนอพยพเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จัดตั้งบ้านเรือนพำนักอาศัยในขอบเขตลุ่มน้ำอย่างต่อเนื่อง การค้าขายระหว่างไทยกับจีนผ่านระบบบรรณาการหรือระบบจิ้มก้อนอย่างสม่ำเสมอเพิ่มความมั่งคั่งให้ราชสำนักอยุธยาจนกลายเป็นอาณาจักรที่มั่งคั่งที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเมื่อกรุงศรีอยุธยาล่มสลายใน พ.ศ. 2310 จากการโจมตีของพม่า ทำให้พระเจ้าตากสินมหาราชที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนทรงสถาปนารัฐธนบุรีเป็นเมืองหลวงระหว่าง พ.ศ. 2310 ถึง 2325 และเปลี่ยนผ่านมาสู่กรุงรัตนโกสินทร์นับตั้งแต่ พ.ศ. 2325 ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนจากระบบบรรณาการถูกสถาปนาขึ้นใหม่และมีความต่อเนื่องจนถึง พ.ศ. 2396 จึงยุติลงเนื่องจากเหตุผลด้านการเมือง จากการที่จีนถูกประเทศตะวันตก รุกรานและปราศย่อยอย่างต่อเนือง และทำให้จีนอายกไทยให้กับประเทศตะวันตก เพราะมองว่าไทยเป็นเสมือนประเทศราชส่งบรรณาการให้จีนที่เป็นรัฐใหญ่ ด้านเศรษฐกิจ จากการผลประโยชน์ทางการค้าที่ได้รับลดลงอย่างมากอีกทั้งเรือที่เดินทางจากไทยไปจีนถูกปล้นสะดมระหว่างทางทำให้ไม่สามารถถึงที่หมายได้ เท่ากับเป็นการยุติความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนในยุคโบราณอย่างสิ้นเชิง และประเทศไทยก็ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับจีนตลอดช่วงของการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นรัฐชาติหรือสมัยใหม่ผ่านสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสงครามโลกครั้งที่สอง

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนสมัยใหม่ถือกำเนิดภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เพราะจีนหรือสาธารณรัฐจีนของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งเป็นประเทศมหาอำนาจที่เข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตรและชนะสงครามโลกครั้งที่สอง ทำให้มีบทบาทจัดตั้ง

องค์การสหประชาชาติและเป็นสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council : UNSC) ที่มีบทบาทสนับสนุนหรือคัดค้านประเทศที่สมัครเป็นสมาชิก แตกต่างจากไทยที่เป็นประเทศที่ร่วมมือกับฝ่ายอักษะ และเข้าข้างประเทศญี่ปุ่นทำให้สถานะของประเทศตกต่ำและคลุมเครือ ทำให้ประเทศไทยต้องสถาปนาความสัมพันธ์กับจีนที่เป็นรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งใน พ.ศ. 2489 จวบจนกระทั่งรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งพ่ายแพ้ต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนใน พ.ศ. 2492 ต้องอพยพไปเกาะไต้หวัน แม้พรรคคอมมิวนิสต์จีนจะสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ประเทศไทยยังคงสถาปนาความสัมพันธ์กับจีนที่เป็นรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งที่ไต้หวันอย่างต่อเนื่อง จนเมื่อสหประชาชาติมีความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญจากการที่ประชุมใหญ่สหประชาชาติรับรองสาธารณรัฐประชาชนจีนแทนที่สาธารณรัฐจีนใน ค.ศ. 1971 ทำให้ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือจีนใน ค.ศ. 1975 หรือ พ.ศ. 2518 และยุติความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐจีนอย่างเป็นทางการ

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือจีนนับตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เป็นไปอย่างผกผันเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ภายนอกและภายในของประเทศไทยกับจีน จากตัวอย่างที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนเป็นไปอย่างเย็นชาเพราะประเทศไทยภายหลังเหตุการณ์ 6 ตุลา 19 ที่มีรัฐบาลอนุรักษ์นิยมหรือขวาจัด ขณะที่จีนภายหลังการถึงแก่อสัญกรรมของเหมาเจ๋อตงใน ค.ศ. 1976 ทำให้แก๊งสี่สหายที่มีมาตามเจียงซิง ภรรยาของเหมาเจ๋อตงมีอำนาจ จนภายหลังมีความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยและจีนทำให้ความสัมพันธ์เป็นไปด้วยดี ความสัมพันธ์ที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องทำให้มีความเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย จวบ

จนกระทั่งการขึ้นสู่อำนาจของสีจิ้นผิงใน ค.ศ. 2012 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน มีความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง นับเป็นที่มาของบทความวิจัยเรื่องปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง แบ่งเป็นสองส่วน ประกอบด้วย (1) ปัจจัยภายนอก เป็นการศึกษถึงความเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจระหว่างประเทศ และสังคมระหว่างประเทศ ที่มีความเปลี่ยนแปลงนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 2010 ต่อเนื่องถึงทศวรรษ 2020 ด้านการเมืองระหว่างประเทศ ที่สำคัญ คือ ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา การขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีน การถือกำเนิดของสงครามรัสเซีย-ยูเครน ความเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศ และความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองของประเทศทั่วโลก ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ที่สำคัญ คือ ด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศ การเงินระหว่างประเทศ และความช่วยเหลือระหว่างประเทศ อาทิ ประเด็นเรื่องกับดักหนี้ (Debt Trap) เป็นต้น

ด้านสังคมระหว่างประเทศ ที่สำคัญ คือ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากการเติบโตของคนรุ่นใหม่และการเป็นสังคมผู้สูงอายุ (2) ปัจจัยภายใน เป็นการศึกษาการเมืองภายในประเทศที่ไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยกับประชาธิปไตยที่ไม่เสรีหรือประชาธิปไตยที่บกพร่อง แตกต่างจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการปกครองระบอบเผด็จการอำนาจเบ็ดเสร็จนิยม เศรษฐกิจภายใน ที่ไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แตกต่างจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบตลาด (market Socialism) และสังคมภายในที่มีความแตกต่างกัน ของไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ข้ามพรมแดนของรัฐหรือประชาคมทางการเมืองทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน

ทบทวนวรรณกรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือ พฤติกรรม การกระทำ (actions) ปฏิกริยา (reactions) ปฏิสัมพันธ์ (Interactions) ที่เกิดขึ้นข้ามพรมแดนของรัฐ (จุลชีพ ชินวรรณ, 2539 : 2) มิติหรือขอบเขตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แบ่งเป็นสามด้าน ประกอบด้วย ด้านการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการทูตและการทหาร ด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การค้า การเงิน การลงทุน และความ

ช่วยเหลือ และด้านสังคมเป็นความสัมพันธ์ด้านการแพทย์และการสาธารณสุข การศึกษา การศาสนาและความเชื่อ ทฤษฎีความเกี่ยวพัน (Linkage Theory) หรือ ทฤษฎีการเกี่ยวพันทางการเมือง (Linkage Politics Theory) ของเจมส์ รอสเนา (James N. Rosenau) (Rosenau, 1969) มีสมมติฐานว่าปัจจัยทั้งหลายที่เป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในล้วนแล้วแต่มีอำนาจและอิทธิพลผลักดันให้รัฐบาลของประเทศใดประเทศหนึ่งกำหนดและดำเนินนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การดำเนินการ ปฏิกริยา การกระทำ ของรัฐ ในนโยบายต่างประเทศ มาจากปัจจัยภายในเป็นหลัก

วิธีการวิจัย

บทความวิจัยเรื่องปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง ปรับปรุงมาจากวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่งของงานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนสมัยสี่จีนผิง ที่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งมีรากฐานมาจากกระบวนทัศน์ทางเลือก (alternative paradigm) ด้วยวิธีการศึกษาแบบอุปนัย (Inductive) จากเทคนิคการวิจัย (research technique) ด้วยการวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นการอธิบายและวิเคราะห์แบบพรรณนา (descriptive analysis) เครื่องมือการวิจัย ที่สำคัญ คือ แบบเก็บเอกสาร การตรวจสอบข้อมูลจากการสอบถามเอกสารที่ใช้ในการวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ข้อมูลที่รวบรวมเพื่อการวิเคราะห์จากเอกสาร

ผลการวิจัย

บทความวิจัยเรื่องปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง มีข้อสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของบทความ ซึ่งเป็นการพิจารณาจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง ที่มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ประการแรก ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกาช่วงทศวรรษ 2010 มาจากการถดถอยของสหรัฐอเมริกาจากความเป็นมหาอำนาจทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ แตกต่างจากจีนที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมากจนก้าวทะยานเป็นอันดับสองนับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 2010 แทนที่ ญี่ปุ่น สอดคล้องกับแนวคิดของทูซิดีดีสตามกับดักของทูซิดีดีส (The Thucydides Trap) (สุรชาติ บำรุงสุข, 2563 : 1-2) ที่ว่าเมื่อมหาอำนาจเดิมถดถอย ขณะที่มหาอำนาจใหม่ถือกำเนิดขึ้นย่อมนำไปสู่การทำลายมหาอำนาจเดิม ความสับสนวุ่นวายย่อมถือกำเนิดขึ้น และส่งผลให้การเป็นมหาอำนาจขั้วอำนาจเดียว (Unipolar) คลายตัวลง ขณะที่ขั้วอำนาจสองขั้ว (Bipolar) ก่อตัวขึ้น ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน และการเป็นขั้วอำนาจที่หลากหลาย (Multipolar) จนก่อให้เกิดการผสมผสานระหว่างขั้วอำนาจเดียว สองขั้วอำนาจ และหลายขั้วอำนาจ ในปัจจุบัน ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนมีหลากหลายมิติทั้งด้านการเมืองและความมั่นคงจากความแตกต่างของระบอบการปกครองที่สหรัฐอเมริกามีการปกครองระบอบประชาธิปไตยและจีนที่เป็นเผด็จการเบ็ดเสร็จนิยม ด้านเศรษฐกิจจากการที่สหรัฐอเมริกามีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยมแตกต่างจากจีนที่เป็นระบบเศรษฐกิจตลาดสังคมนิยม (Socialist Market Economy) จากการผสมผสาน

ระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมผ่านกลไกตลาดกับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมหรือระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy) และด้านสังคมจากการที่สหรัฐอเมริกาเป็นสังคมสมัยใหม่และจีนก้าวสู่การเป็นสังคมสมัยใหม่ที่มีการแข่งขันด้านเทคโนโลยี ที่สำคัญ คือ การผลิตชิพ (Chip) และแหล่งแร่แรร์เอิร์ธ (Rare Earth)

ประการที่สอง ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา มาจากความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของนายบารัค โอบามา จากพรรคเดโมแครต ระหว่าง ค.ศ. 2009 ถึง 2017 เปลี่ยนมาเป็นนายโดนัลด์ ทรัมป์ จากพรรครีพับลิกัน ระหว่าง ค.ศ. 2017 ถึง 2021 เป็นนายโจ ไบเดน จากพรรคเดโมแครต ระหว่าง ค.ศ. 2021 ถึง 2025 และกลับมาเป็นนายโดนัลด์ ทรัมป์ จากพรรครีพับลิกันนับตั้งแต่ ค.ศ. 2025 ทำให้นโยบายภายในประเทศและนโยบายต่างประเทศมีความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของชนกพร ทองตากรณ์ (สัมภาษณ์, วันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2567) ที่ว่า

“ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา จากการเปลี่ยนแปลงประธานาธิบดีจากนายบารัค โอบามา จากพรรคเดโมแครต เป็นนายโดนัลด์ ทรัมป์ จากพรรครีพับลิกัน ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงภายในประเทศและนโยบายต่างประเทศ”

ตัวอย่างที่สำคัญ คือ การกำหนดนโยบายปักหมุดเอเชีย (Pivot to Asia) สมัยนายบารัค โอบามา ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา เปลี่ยนเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก สมัยนายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ความเปลี่ยนแปลงนโยบายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ส่วนหนึ่ง

ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในกลุ่มประเทศพันธมิตรถึงความเสถียรของนโยบาย
สาธารณะ ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้สาธารณรัฐประชาชนจีนใช้ช่องว่างนี้เข้า
แสวงหาและรักษาผลประโยชน์ของจีนอย่างเปิดเผย

ประการที่สาม การขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีน การดำรง
ตำแหน่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์จีนของสีจิ้นผิงใน ค.ศ. 2012 ตามด้วย
ประธานาธิบดีและประธานกรรมการกลางด้านการทหารของจีนใน ค.ศ. 2013 ทำให้
จีนขยายอำนาจผ่านการกำหนดนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road
Initiative: BRI) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของจีนเชื่อมต่อกับประเทศในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ เอเชียกลาง เอเชียตะวันตกเฉียงใต้หรือตะวันออกกลาง
และแอฟริกา มีทั้งทางบกและทางทะเล การขาดแคลนเงินทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้าง
พื้นฐานของประเทศกำลังพัฒนาทำให้จีนจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้าง
พื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank: AIIB) เพื่อเป็นแหล่ง
เงินกู้ที่สำคัญ เสมือนหนึ่งท้าทายหรือแข่งขันกับธนาคารโลกที่เป็นของสหรัฐอเมริกา
และประเทศมหาอำนาจตะวันตกอื่น และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian
Development Bank: ADB) ที่สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญ ก่อให้เกิด
ความขัดแย้งภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) และภูมิทัศน์ของโลกอย่างกว้างขวาง

ประการที่สี่ การถือกำเนิดของสงครามรัสเซีย-ยูเครน นับเป็นความขัดแย้งที่
ถือกำเนิดจากความต้องการของวลาดิเมียร์ ปูติน ประธานาธิบดีรัสเซียหรือผู้นำสูงสุด
ที่ครองอำนาจนับตั้งแต่ ค.ศ. 2000 และปรารถนาให้รัสเซียกลับมายิ่งใหญ่เหมือน
มหาจักรวรรดิรัสเซียสมัยพระเจ้าปีเตอร์มหาราช จึงเริ่มต้นจากการรุกรานและยึดไคร
เมียผนวกเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซียใน ค.ศ. 2014 และรุกรานยูเครนใน ค.ศ. 2022 จน

กลายเป็นสงครามที่ยืดเยื้อและต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ก่อให้เกิดความหวาดระแวงกับประเทศสมาชิกองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือหรือนาโต้ จากการโจมตีของรัสเซีย และประเทศมหาอำนาจที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกาที่รัฐบาลนายโจ ไบเดน ที่เอนเอียงเข้าข้างยูเครนแตกต่างจากรัฐบาลนายโดนัลด์ ทรัมป์ และจีนที่พยายามสงวนท่าทีแต่โน้มเอียงไปทางรัสเซียมากกว่า

ประการที่ห้า ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศอื่น และความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองของประเทศทั้งหลายทั่วโลก ตัวอย่างที่สำคัญคือ ความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือตะวันออกกลาง ที่สำคัญคือ ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มฮามาสและปาเลสไตน์ ซาอุดีอาระเบียกับอิหร่าน ความขัดแย้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่สำคัญคือ ความขัดแย้งระหว่างไทยกับกัมพูชา และอินโดนีเซียกับมาเลเซีย รวมถึงความขัดแย้งที่อาจกลายเป็นสงครามภายหลัง ที่สำคัญคือ ความขัดแย้งที่หมู่เกาะสแปรตลีย์และพาราเซล และความขัดแย้งอื่นที่สำคัญทั่วโลก

ประการที่หก ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองของประเทศทั้งหลายทั่วโลก การเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์นับตั้งแต่ทศวรรษ 1990 ทำให้ประเทศทั้งหลายเป็นประเทศมีแนวโน้มเป็นประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น ที่สำคัญ ผ่านการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองที่ผูกขาดอำนาจทางการเมืองผ่านการปฏิรูปการเมือง การแก้ไขกฎหมาย หรืออื่นใด นับตั้งแต่ทศวรรษ 1990 แต่ประชาธิปไตยที่ได้มากลับมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากการแพร่ขยายของแนวคิดประชานิยม (Populism) และการกลับมาของฝ่ายขวา อนุรักษ์นิยม และอำนาจนิยม จากปัญหาที่สำคัญคือ ผู้อพยพ จนก่อให้เกิดการแพร่ขยายแนวคิดประชาธิปไตยที่ไม่เสรี ประชาธิปไตยที่

บทพร้อง หรืออินไต เท้ากับสันคลอนแนวกคคคและระบอบการปกครองเสรีนิยม
ประชาธิปไตย

ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ แนวคคคคเสรีนิยมใหม่ (Neo-liberalism) จาก
ฉันทมติวอซิงตัน (Washington Consensus) นับเป็นแนวคคคคสำคัญที่รัฐมีบทบาท
ผลักดันขับเคลื่อนกลไกตลาดจนนำไปสู่ความเปลี่ยแปลงทั่วโลกนับตั้งแต้ทศวรรษ
1990 ทั้งด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่าง
ประเทศ การเงินระหว่างประเทศ และความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

ด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ สหประชาชาติกำหนดเป้าหมายของ
สหัสวรรษการพัฒนา (Millennium Development Goals : MDGs) ระหว่าง ค.ศ.
2000 ถึง 2015 และการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable
Development Goas : SDGs) ระหว่าง ค.ศ. 2016 ถึง 2030 ที่มุ่งเน้นความร่วมมือ
ด้านการพัฒนาระหว่างประเทศเพื่อเป้าหมายร่วมกัน การกำหนดความร่วมมือแห่ง
เอเชีย (Asia Cooperation Dialogue : ACD) ใน ค.ศ. 2001 นับเป็นกลุ่มความ
ร่วมมือระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างครอบคลุม มีการจัดการ
ประชุมอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน ประเทศแต่ละประเทศมีการ
สับเปลี่ยหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ ความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศทำ
ให้ประเทศทั้งหลายต่างร่วมมือจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศที่หลากหลาย
ตัวอย่างที่สำคัญ คือ ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ (Regional Cooperation
Economic Partnership : RCEP) อาเซียนบวกหก (ASEAN+6)

ด้านการค้าระหว่างประเทศ การจัดตั้งองค์การการค้าโลกใน ค.ศ. 1995
นำมาสู่การแพร่ขยายของความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระดับพหุภาคี (Multilateral)

ตามแนวคิดการค้าเสรี แม้เผชิญกับความขัดแย้งหลายครั้ง เป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา ระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศพัฒนาแล้ว จนกระทั่งเมื่อสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกใน ค.ศ. 2001 ตามข้อเสนอของบิล คลินตัน ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ระหว่าง ค.ศ. 1993 ถึง 2001 ส่งผลให้เศรษฐกิจของจีนขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นมหาอำนาจอันดับสองแทนที่ญี่ปุ่นใน ค.ศ. 2010

ด้านการเงินระหว่างประเทศ กองทุนการเงินระหว่างประเทศนับเป็นองค์การระหว่างประเทศในเครือสหประชาชาติที่ถือกำเนิดใน ค.ศ. 1944 ช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่สอง และมีบทบาทสำหรับการให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน รักษาเสถียรภาพ และการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ตัวอย่างที่สำคัญ คือ วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของเอเชียใน ค.ศ. 1997 เมื่อโลกก้าวสู่คริสต์ศตวรรษ 2000 วิกฤตการณ์แฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger Crisis) หรือวิกฤตการณ์ซับไพรม์ (Subprime Crisis) ของสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 2008 และวิกฤตการณ์ยูโรโซนของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปใน ค.ศ. 2009

ด้านการลงทุนระหว่างประเทศ บริษัทข้ามชาติทั้งหลายต่างแสวงหาการลงทุนระหว่างประเทศจากความได้เปรียบของประเทศที่รับการลงทุน และเป็นส่วนสำคัญของการขับเคลื่อนความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง การขยายอำนาจของจีนผ่านแนวคิดหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางทำให้ทุนจีนจำนวนมากเข้ามาลงทุนในประเทศเป้าหมายของนโยบาย การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน ทำให้บริษัทข้ามชาติทั้งหลายต่างแสวงหา

ประเทศที่เหมาะสมกับการลงทุน ทำให้ประเทศทั้งหลายต่างกำหนดนโยบายเพื่อรองรับการลงทุนจำนวนมาก ตัวอย่างที่สำคัญ คือ เวียดนาม

ด้านความช่วยเหลือ สหรัฐอเมริกานับเป็นประเทศที่ให้ความช่วยเหลือประเทศทั้งหลายมากที่สุดภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองช่วงแรก ประเทศยุโรปตะวันตก ที่สำคัญ คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี และญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ให้ความช่วยเหลือประเทศอื่นตามมาภายหลังตลอดช่วงสงครามเย็น จีนกลายเป็นมหาอำนาจที่ให้ความช่วยเหลือกับประเทศทั้งหลายนับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 21 แต่ปัญหาและกลายเป็นวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมาจากกับดักหนี้ (Debt Trap) จากเงินกู้ที่จีนให้กับประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายที่กลายเป็นปัญหานั้นตั้งแต่ทศวรรษ 2010 จากตัวอย่างที่สำคัญ คือ ลาว กัมพูชา บังกลาเทศ ศรีลังกา และปากีสถาน

ด้านสังคมระหว่างประเทศ ที่สำคัญ คือ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากการเติบโตของคนรุ่นใหม่และการเป็นสังคมผู้สูงอายุ

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนานับตั้งแต่ปลายทศวรรษ 2010 ทำให้ประเทศทั้งหลายต่างต้องปรับตัว มีการปิดการคมนาคมติดต่อระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง การค้นพบวัคซีนทำให้ประเทศทั้งหลายต่างแสวงหาวัคซีนเพื่อการป้องกันโรค และก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ จากการค้นหาแหล่งที่มาของปัญหาที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากจีนและองค์การอนามัยโลก และมีความเปลี่ยนแปลงจากการใช้การทูตวัคซีนที่จีนให้ความช่วยเหลือกับประเทศในยุโรป ตัวอย่างที่สำคัญ คือ อิตาลี จากการสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ทั้งหลาย

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากการเติบโตของคนรุ่นใหม่และการเป็นสังคมผู้สูงอายุ นับเป็นปัญหาที่สำคัญทั้งโลกจากการเติบโตและขยายตัวของคนรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จากตัวอย่างที่สำคัญ คือ การลุกฮือของประชาชนในกลุ่มประเทศอาหรับหรืออาหรับสปริง (Arab Spring) ใน ค.ศ. 2011 จนก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในประเทศทั้งหลาย ประเทศทั้งหลายต่างมีการขยายตัวของประชากรจำนวนมาก ตัวอย่างที่สำคัญ คือ อินเดียที่กลายเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลกแทนที่จีนนับตั้งแต่ ค.ศ. 2023 ปากีสถาน บังกลาเทศ และอินโดนีเซีย ขณะที่ประเทศจำนวนมากก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ตัวอย่างที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ประเทศไทย นอร์เวย์ สวีเดน และฟินแลนด์

ส่วนที่สอง ปัจจัยภายใน ด้านการเมือง จากความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศของไทยที่สลับกันไปมาระหว่างระบอบประชาธิปไตยกับระบอบอื่น แตกต่างจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการปกครองระบอบเผด็จการอำนาจเบ็ดเสร็จนิยม ด้านเศรษฐกิจภายใน จากความแตกต่างของระบบเศรษฐกิจที่ไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมแต่สาธารณรัฐประชาชนจีนมีระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบตลาด (market Socialism) และสังคมภายในที่ไทยและจีนมีความแตกต่างกัน

ด้านการเมือง ประเทศไทยมีความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายหลังการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 มีการจัดตั้งรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมือง มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน พ.ศ. 2550 นำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลพลเรือน และมีนายกรัฐมนตรีจำนวน 4 คน ต่อเนื่องกัน ความสับสนวุ่นวายทางการเมืองนำมาสู่การรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีการจัดตั้งรัฐบาลที่มาจากพรรค

รัฐประหาร คณะรัฐประหารมีอำนาจปกครองประเทศเป็นระยะเวลากว่า 5 ปี จนกระทั่งมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน พ.ศ. 2562 และสมาชิกคณะรัฐประหารยังมีการสืบทอดอำนาจและบทบาททางการเมืองผ่านรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 การจัดตั้งพรรคการเมือง การแต่งตั้งและความสัมพันธ์กับสมาชิกวุฒิสภาและองค์กรอิสระทั้งหลาย จนเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน พ.ศ. 2566 การเมืองไทยจึงผ่านพ้นช่วงเวลาของการครอบงำทางการเมืองที่เป็นผลพวงจากคณะรัฐประหารเพิ่มมากขึ้น แม้พรรคการเมืองบางพรรค สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ และสมาชิกองค์การอิสระบางส่วน จะมีความสัมพันธ์กับคณะรัฐประหารก็ตาม แต่เสถียรภาพทางการเมืองยังคงมีความไม่แน่นอนจากการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลมาแล้วจำนวน 3 คน ระหว่าง พ.ศ. 2566 ถึง 2568 และส่งผลกระทบต่อนโยบายต่างประเทศ

ดังนั้น การเมืองไทยจึงระบอบการปกครองสลับไปมาทั้งจากประชาธิปไตยเผด็จการอำนาจนิยม และประชาธิปไตยที่ไม่เสรีหรือประชาธิปไตยที่บกพร่องแตกต่างจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการปกครองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จนิยมที่มีพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นแกนนำที่สำคัญ การขึ้นสู่อำนาจของสีจิ้นผิงในตำแหน่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์จีนใน ค.ศ. 2012 และประธานาธิบดีและประธานคณะกรรมการกลางด้านการทหารใน ค.ศ. 2013 นับเป็นจุดเริ่มต้นของการรวมอำนาจที่สีจิ้นผิง จนกลายเป็นบุคคลที่ทรงอำนาจและอิทธิพลมากที่สุดในช่วงประวัติศาสตร์การปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีนลำดับที่สาม ต่อจากเหมาเจ๋อตงและเติ้งเสี่ยวผิง มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งไม่จำกัดวาระ เท่ากับเป็นการผูกขาดอำนาจไว้ที่ตัวสีจิ้นผิง มีการกวาดล้างนักการเมืองที่คอร์

รับชั้นซึ่งมีนัยถึงนักการเมืองที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามหรือเป็นศัตรูกับสีจิ้นผิง เท่ากับเป็นการ กระชับอำนาจภายในตัว และสีจิ้นผิงยังคงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับนานาชาติอารยประเทศทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี

ด้านเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจไทยเป็นแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยม บนพื้นฐานเศรษฐกิจที่เข้มแข็งทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมและการบริการ ที่ย้อนกลับไปตั้งแต่การทำสนธิสัญญาเบาริงคี่ใน พ.ศ. 2398 ในอดีต หรือนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติใน พ.ศ. 2504 ในความเปลี่ยนแปลงร่วมสมัย ซึ่งเป็นที่มาของเศรษฐกิจสมัยใหม่ของประเทศไทยในปัจจุบัน จากแนวคิดเสรีนิยมใหม่ที่แพร่ขยายทั่วโลก ทำให้การจัดตั้งเขตการค้าเสรีเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง จนนำมาสู่การเปิดการค้าเสรีผ่านการจัดตั้งเขตการค้าเสรีในประเทศไทย และส่งผลต่อการนำเข้าและส่งออกสินค้าจากต่างประเทศ ตัวอย่างที่สำคัญ คือ สาธารณรัฐประชาชนจีนหรือจีน ที่ประเทศไทยขาดดุลการค้าเป็นจำนวนมาก และประเทศไทยคาดหวังนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือจีนเป็นจำนวนมาก แตกต่างจากจีนที่มีระบบเศรษฐกิจตลาดสังคมนิยมซึ่งเป็นผลพวงจากนโยบายสี่ทันสมัย (Four Modernization) ใน ค.ศ. 1978 ที่ทำให้จีนเจริญเติบโตอย่างมาก มีการกระจายความเจริญจากแนวคิดมุ่งลงใต้ในช่วงทศวรรษ 1990 และการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกใน ค.ศ. 2001 ทำให้เศรษฐกิจของจีนทะยานขึ้นอย่างมากจนกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับสองของโลกนับตั้งแต่ทศวรรษ 2010 แต่ความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มมากขึ้นทำให้จีนเพิ่มความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน จากตัวอย่างที่สำคัญ คือ นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางที่เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ

ด้านสังคม ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชากรมีหลากหลายชาติพันธุ์ คนจีนที่อพยพเข้ามานับเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทยและกลายเป็นคนไทยในรุ่นหลังต่อมา ประชากรส่วนใหญ่เน้นถือศาสนาพุทธ มีความอิสระเสรี มีระบบการศึกษาที่ดี มีระบบการแพทย์และการสาธารณสุขที่ดีลำดับต้นของโลก มีกฎหมายให้การคุ้มครองแรงงาน มีการให้สวัสดิการสังคมที่ดี มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ผ่านงานวิจัยและการพัฒนา (Research and Development : R & D) ที่มีความเจริญก้าวหน้าตามลำดับ แต่ปัญหาสังคมไทย ที่สำคัญ มาจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมที่เพิ่มสูงขึ้น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) การขาดแคลนแรงงานหลายระดับ คุณภาพการศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร และการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ไม่มากเท่าที่ควร ขณะที่เงินเองกลับต้องเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นกลางกับชนชั้นล่าง เมืองกับชนบท พื้นที่ศูนย์กลางเศรษฐกิจกับพื้นที่ชายแดนหรือพื้นที่ที่ห่างไกล และด้านตะวันออกที่มีความเจริญก้าวหน้าติดทะเลกับด้านตะวันตกที่ล้าหลังและห่างไกล รัฐบาลจีนสมัยสีจิ้นผิงจึงแก้ปัญหาผ่านนโยบายที่หลากหลายเพื่อแก้ปัญหาความยากจนนับตั้งแต่ ค.ศ. 2013 จนประสบความสำเร็จในช่วงต้นทศวรรษ 2020 การกำหนดและดำเนินนโยบายที่บังคับให้บริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในจีนต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับจีนอันเป็นข้อบังคับที่สำคัญในเขตเศรษฐกิจพิเศษนับตั้งแต่ทศวรรษ 1990 ทำให้จีนได้รับการถ่ายทอดทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประเทศมีความเจริญเติบโตรวดเร็วหน้าอย่าง มากจนหลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่ติดกับดักรายได้ปานกลาง

สรุปผลการวิจัย

บทความวิจัยเรื่องปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง มีข้อสรุปผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง แบ่งเป็นสองส่วน ประกอบด้วย ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายนอก ด้านการเมือง มาจากความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนที่มาจากพื้นฐานความแตกต่างระหว่างกัน ความเจริญก้าวหน้าของจีนแตกต่างจากสหรัฐอเมริกาที่มีเศรษฐกิจถดถอยก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างกัน ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของสหรัฐอเมริกานับเป็นส่วนสำคัญ ขณะที่จีนมีการขยายอำนาจอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างที่สำคัญ ผ่านนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง สงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครนนับเป็นปฐมบทใหม่ของความขัดแย้งที่ถือกำเนิดในยุโรปในทศวรรษ 2020 และส่งผลกระทบต่อนานาชาติอารยประเทศ และความขัดแย้งระหว่างประเทศในพื้นที่อื่น ตัวอย่างที่สำคัญ ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์และฮามาส และความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองของประเทศทั้งหลายทั่วโลกจากการแพร่ขยายของแนวคิดประชานิยม ฝ่ายขวา อนุรักษ์นิยม อำนาจนิยม ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ที่สำคัญ คือ ด้านการพัฒนาระหว่างประเทศที่สหประชาชาติมีบทบาทด้านการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น การค้าระหว่างประเทศที่เพิ่มความสำคัญส่วนหนึ่งจากการจัดทำเขตการค้าเสรีเพิ่มมากขึ้น ด้านการลงทุนระหว่างประเทศจากบทบาทของบริษัทข้ามชาติเพิ่มความสำคัญมากขึ้น ด้านการเงินระหว่างประเทศที่เกิดปัญหาและวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจหลายครั้งจนทำให้

กองทุนการเงินระหว่างประเทศเข้ามามีบทบาทที่ฟื้นฟูเศรษฐกิจ และด้านความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่ประเทศพัฒนาแล้วให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่การให้ความช่วยเหลือของจีนกลับทำให้ประเทศที่รับความช่วยเหลือเผชิญกับกับดักหนี้ (Debt Trap) ภายหลัง และด้านสังคมระหว่างประเทศ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาที่กลายเป็นประเด็นความร่วมมือและความขัดแย้งระหว่างประเทศ ความเปลี่ยนแปลงของสังคมจากการเติบโตของคนรุ่นใหม่และการเป็นสังคมผู้สูงอายุจากการที่ประเทศบางประเทศมีอัตราการเกิดสูง และประเทศบางประเทศมีอัตราการเกิดต่ำทำให้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ส่วนที่สอง ปัจจัยภายใน ด้านการเมือง จากความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศของไทยที่ขาดเสถียรภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อต่างประเทศไทย แตกต่างจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการปกครองระบอบเผด็จการอำนาจเบ็ดเสร็จนิยม การดำรงตำแหน่งของสีจิ้นผิงที่มีความต่อเนื่องทำให้รัฐบาลผลักดันนโยบายสาธารณะและนโยบายต่างประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แต่เผชิญปัญหานานัปการในปัจจุบัน แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนมีระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบตลาด (Market Socialism) ที่เป็นผลต่อเนื่องจากนโยบายสีทันสมัยจนทำให้กลายเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจรุดหน้าอย่างมาก และสังคมที่ประเทศไทยมีความหลากหลายและมีความเจริญก้าวหน้าตามลำดับ และจีนนับเป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วจนก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำหลายรูปแบบในปัจจุบัน

การอภิปรายผล

บทความวิจัยเรื่องปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามแนวคิดของจูลซีฟ ชินวรโรณ (2539 : 2) ที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นพฤติกรรม การกระทำ ปฏิกริยา ปฏิสัมพันธ์ ที่ถือกำเนิดขึ้นข้ามพรมแดนของรัฐ จึงมีทั้งมิติทางการเมือง จากตัวอย่างที่สำคัญ คือ ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน การขยายอำนาจของจีน ด้านเศรษฐกิจ จากตัวอย่างที่สำคัญ คือ การพัฒนาจากนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางตามข้อเสนอของจีน และกับด้านที่เป็นการให้ความช่วยเหลือของจีนที่มีต่อประเทศกำลังพัฒนา และด้านสังคม จากตัวอย่างที่สำคัญ คือ ความร่วมมือและการแข่งขันระหว่างประเทศจากการแพร่ขยายของไวรัสโคโรนา และปัจจัยภายใน ที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความเกี่ยวพัน (Linkage Theory) หรือทฤษฎีการเกี่ยวพันทางการเมือง (Linkage Politics Theory) ของเจมส์ โรสนา (Rosenau, 1969) ที่ว่าปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการกำหนดและดำเนินนโยบายของประเทศใดประเทศหนึ่ง อย่างไรก็ตามหนึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จากทั้งมิติด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในไทยและจีน

ข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยเรื่องปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้ (1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ที่สำคัญ คือ ปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง ย่อมนำมาสู่การกำหนดและดำเนินนโยบายสาธารณะ การกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศ ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อจีน หลากหลายมิติ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมกับไทยมากที่สุด และ (2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ที่สำคัญ คือ การวิจัยด้านสภาพแวดล้อม บริบท ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ความเปลี่ยนแปลง พลวัต ผล ผลกระทบ ผลลัพธ์ ผลได้ผลเสีย จากปัจจัยที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

รายการอ้างอิง

จุลชีพ ชินวรรณ. (2539) *เอกสารประกอบคำบรรยาย ร. 271 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย*. งานบริการเอกสารทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชนกพร ทองตากรณ์, *สัมภาษณ์*, วันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2567.

สุรชาติ บำรุงสุข (2563) *โลกที่เปลี่ยนแปลง (The Changing World) จุลสารความมั่นคงศึกษา*. 208 (เมษายน-มิถุนายน), กรุงเทพฯ: บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด.

วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ

Thai Research and Management Journal

Rosenau, James N. (1969) "Political Science in a Shrinking World" *Linkage*

Politics : Essay on the Convergence of National and International

Systems, James N. Rosenau (ed.) New York : Free Press.